כמים חיים

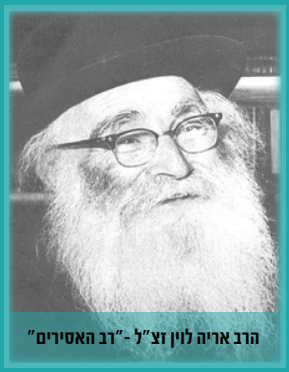
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

פרשת בחוקותי

כ' אייר תשע"ט

גליון מספר 123

דרך חיים

הימים בהם אנו נמצאים הינם ימים של סתירה- מחד דברי הרמב"ן המפורסמים כי הימים הללו ימי קודש הם ובתוכם ה', ממש כימי חול המועד, מכח היותם מתווכים בין ליל התקדש ליל הסדר עלינו לבין מתן תורתנו בחג השבועות הבא עלינו לטובה. מאידך מנהג ישראל בימים אלו להימנע מענייני שמחה, זכר לתלמידי רבי עקיבא אשר מתו בימים אלו בשל חוסר נהיגת כבוד זה בזה. נוסף על כך דברי האר"י הקדוש שימים אלו הינם ימי דין התלויים בשערות, ומנהג קהילות אשכנז לומר אב הרחמים גם בשבת שמברכים את חודש סיוון, משום שימים אלה ימי גזירה וצער היו על קהילות אשכנז לאורך הדורות.

עלינו להבין על מה עשה ה' ככה שדווקא ימים אלו יהיו ימים של אור וחושך שישמשו בערבוביה. נוסיף על כך את תקנת סדרי פרשיות השבוע שמיקמה את פרשת בחוקותי, שעיקרה הקללות העתידות לבוא על עם ישראל באם יחטאו, דווקא בחודש זה.

אומר היה רבי הרשל היזמן שבברכת החודש יש י"א ברכות כנגד י"א חודשים שבהם מברכים את החודש, כך שכל ברכה מכוונת לחודש מסויים. לפי דבריו חודש אייר מכוון כנגד הבקשה- "חיים שיש בהם יראת שמיים ויראת חטא", וכן נרמז באותיות שם החודש כאותיות המילה 'ירא'.

חז"ל מלמדים אותנו במקורות רבים שיראת השמיים היא הקדמה הכרחית לקבלת התורה- "אם אין יראה אין חכמה" (אבות ג יז), "אוי להם לתלמידי חכמים שעוסקים בתורה ואין להם יראת שמיים (יומא עב:), "כל אדם שיש בו תורה ואין בו יראת שמיים דומה לגזבר שמסרו לו מפתחות הפנימיות ומפתחות החיצוניות לא מסרו לו" (שבת לא), והיה מכריז רבי ינאי שהוא נחשב כמי שבונה שער לביתו אך אין לו בית. במעמד הר סיני עם ישראל פוגש קולות וברקים "בעבור תהיה יראתו על פניכם לבלתי תחטאו". בזכות אותה תכונה של יראת שמיים זכינו לפתוח את לבנו לקבל את התורה באמת ובתמים. לכן הדריכו חז"ל שגם בלימוד התורה היום-יומי יש ללמוד "באימה וביראה וברתת ובזיע" כפי שהיה בשעת מתן תורה, כנרמז בפסוק "והודעתם לבניך ולבני בניך... יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב".

בכל שנה אנו שבים ומקבלים את התורה בחג השבועות, כפי שביאר השל"ה שזהו פירוש מאמר חז"ל שנידונים על פירות האילן- העולם נידון על הפירות הרוחניים שיצאו ממנו בתורה ובמצוות בשנה הקרובה. כפי שבראש השנה אנו נידונים על קיום גופנו וחומריות העולם, בחג השבועות אנו

המשך בעמוד הבא

טלפון: 1700-700-999 | דוא"ל: ish.tsadik@gmail.com | אתר: www.ish-tsadik.org.il

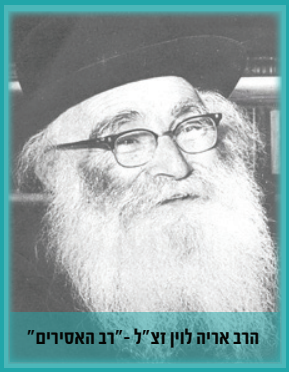
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

דרך חיים

נידונים על נשמתנו ורוחניות העולם. בשל כך הוקדמו ימים קדושים אלה, ימי ספירת העומר, ממש כימי הרחמים והסליחות שמתחילים בחודש אלול- בכדי להגיע מוכנים לדין. בכדי לזכות בדינה של תורה ולזכות בשנה מבורכת ברוחניות עלינו להכין את הכלי שלנו, והכנה זו כאמור היא בבניית יראת שמיים בנפשנו.

לכן בחודש זה אנו קוראים את קללות פרשת בחוקותי, שמספרן עולה למ"ט כימי הספירה, דווקא בימים אלה. תכלית הקללות היא לעורר את לבנו מה עלול לקרות באם לא נלך בדרך האמת, היושר והטוב של תורת ה' תמימה. אך אין הקללות באות לשם עצמן, אלא רק להמציא לטוב לנו באחריתנו, לכן הן מסתיימות בענייני טובה וברכה.

רמיזה נוספת שנתנו בימים אלו הוא "לב-טוב", ל"ב הימים שעד ל"ג בעומר שעיקר דיני האבלות נוהג בהם, וטו"ב ימים שמל"ג בעומר ועד סיום הספירה. כפי שראינו לעיל חז"ל הבינו את המושג "לב" כיראת שמיים-על ידי בניית יראת שמיים טובה נזכה לקבלת התורה מחדש גם לשנה זו ומכאן לכל החיים לאורך ימים ושנים.

שבת שלום,

חיים

טלפון: 1700-700-999 | **דוא"ל:** ish.tsadik@gmail.com | **אתר:** www.ish-tsadik.org.il

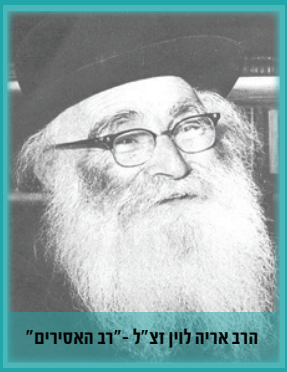
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

בדרכו של ר' אריה

סיפר ר' רפאל לוין זצ"ל, בנו של ר' אריה:

בהיותי צעיר לימים נכנסתי למו"ר ר' איסר זלמן מלצר והרציתי בפניו מהלך שעלה במוחי ליישב את אחת מקושיותיו של ר' עקיבא איגר בסוגיה אותה למדנו. ר' איסר זלמן שמע את דבריי והחל לשבחם בהתפעלות רבה כדרכו.

לאחר זמן מה, אחר שהרבה בשבחי ובהתפעלות מדבריי, העיר ר' איסר זלמן על דרך לימודי שאינה כהוגן לדעתו, שסבר שיש להקדים וללמוד את ספרי "קצות החושן" ו"נתיבות המשפט" קודם לימוד דברי ר' עקיבא איגר.

ומפני מה המתין ר' איסר זלמן ולמה אמר לי זאת מיד? משום שבאותה שעה ששוחחתי עמו אדם נוסף שהה במעונו, וחיכה ר' איסר זלמן עם דבריו עד אשר ייצא אותו אדם, בכדי שלא להעיר לי על כך בפניו שמא הדבר יפגע בי. אף את הערתו אמר ר' איסר זלמן, גאון המידות, מתוך חום ואהבה.

סיים ר' רפאל ואמר: באותה העת למדתי מר' איסר זלמן שני יסודות לחיים- הן את הדרך הישרה בדרכי הלימוד והן את הדרך הישרה בדרכי המידות.

(על פי דרך אבות עמ' קפו)

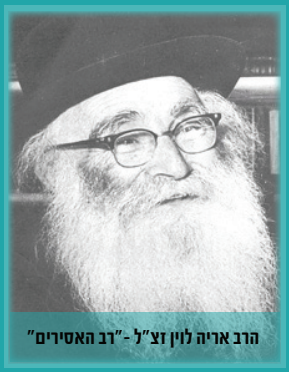
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

הלכה ומנהג

ברכת "שומע תפילה" היא הברכה האחרונה בברכות הבקשה אותן אומרים בתפילת עמידה.

כתבו הפוסקים שמהראוי להזכיר בקשות פרטיות בברכה זו קודם המילים "כי אתה שומע". בשל כך בימי בצורת מזכירים בברכה זו את תפילת "ועננו בורא עולם", ובימי תענית מזכירים בתפילת מנחה בברכה זו את תפילת "עננו" המיוחדת לימי תענית.

בשל היות ברכה זו חתימת רצף הברכות שלפניה קיבלה עניית "אמן" עליה חשיבות מיוחדת אצל הפוסקים האשכנזים. לכן בן אשכנז ששומע את חזרת הש"ץ יקפיד לענות אמן בשעה שחותם הש"ץ "שומע תפילה". עד כדי כך הגדילו הפוסקים בחשיבות ענייה זו שהתירו לענות אפילו בשעת אמירת קריאת שמע וברכותיה, בשונה משאר "אמן" שאין לענות אם נמצא באמצע הפרק או הברכה, וכל שכן שיכול לענות עליה "אמן" אם נמצא באמצע פסוקי דזמרא. אך כמובן שאדם שנמצא בעצמו בתוך תפילת שמונה עשרה לא יענה על הברכה. ויש שכתבו שישתוק מתפילתו בשעה שהציבור עונים "אמן" ויכוון כאילו עונה עמהם ואחר כך ימשיך הלאה בתפילתו.

טלפון: 1700-700-999 | דוא"ל: ish.tsadik@gmail.com | אתר: www.ish-tsadik.org.il

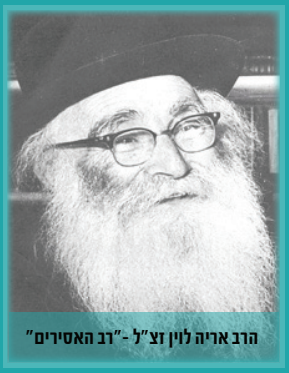
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

שו"ת

עם הרב חיים אידלס

שאלה | היארצייט של אמי חל בל"ג בעומר, האם מותר לי לצום כדין יום שמת בו אביו ואמו?

תשובה | אינך צם בל"ג בעומר, כמו בכל יום שלא אומרים בו תחנון מדינא שאין צמים כשחל בו יום השנה. כך הכריע הפמ"ג (סי' תקס"ח א"א סקי"ט) בהלכות תענית, וזו הכרעת מרן המ"ב (שם סקל"ז).

שאלה | ממתי אשכנזים יכולים להסתפר בימי ספירת העומר?

תשובה | במ"ב (סי' תצ"ג סקט"ו) מופיעים מנהגים שונים- להסתפר בראש חודש אייר, ל"ג בעומר [לאשכנזים בלבד, שבני ספרד מסתפרים בל"ד ביום] ומראש חודש סיוון עד שבועות. אך בשער הציון (ס"ק י"ג) כתב מרן החפץ חיים שאינו מבין איך מותר להסתפר בב' סיוון. אולם כך הוא המנהג בארץ ישראל, למעט ראש חודש אייר. גם באגרו"מ (ח"א סי' קנ"ט) תמה מאוד על השעה"צ והתיר להסתפר מראש חודש סיוון עד שבועות. נימוקו עימו שאם נוריד את הימים שבלאו הכי איננו מסתפרים בהם נגיע ליותר מל"ג ימי אבלות. שכן נוריד את ימי חול המועד פסח, שביעי של פסח, ב' ימי ראש חודש אייר, ראש חודש סיוון והשבתות שבין פסח לשבועות ונגיע ליותר מלג' ימי אבלות. לכן פשוט הדבר שמראש חודש סיוון כל מנהגי האבלות מותרים, כולל הנישואין. כך כתב מגדולי הפוסקים בעל הדברי מלכיאל (ח"ג סי' כג') שבלומז'א נישאו בב' סיוון. נוסיף שב' סיוון הוא 'יום מיוחס', שאז נאמר "אתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש".

אמנם לאלו הנוהגים את אורחותיהם עפ"י קה"ק האר"י הקדוש זי"ע, שלדבריו ימים אלו אינם ימי אבלות אלא ימי דין התלויים בשערות (כמבואר בפע"ח שער כ"ב פ"ז, נגיד ומצווה עמ' קמ"ב, מורה באצבע מהחיד"א סי' ח' אות רכ"א). לפי זה אין מסתפרים בל"ג בעומר, אף בעל ברית ובעל שמחה. אלא שנחלקו לפיו המקובלים מתי מותר להסתפר לכבוד חג השבועות, בכדי שלא להיכנס מנוול בשיערו. הרש"ש הקדוש (מנהגים אות כ"ה) כותב שרק בערב החג ממש מותר להסתפר, וכן כתב מרן החיד"א (שם, ובברכ"י סק"ו). אבל בכתבי מהר"ש ויטאל (שער הכוונות בהגהות וביאורים, דף פ"ז ע"א הגהה ד') כתב שאביו ר"ח ויטאל היה מגלח כבר ביום מ"ח לעומר, כי סבר ששיטת האר"י היא שיום מ"ח כבר לא נחשב. נוסף שגם לסוברים שיום מ"ט מותר ישנו דיון אם בלילה כבר מותר (פקודת אלעזר סי' תצ"ג) או שרק ביום מ"ט (מועד לכל חי סי' ו' אות ז'). וכל אחד יעשה כמנהגו.

המשך בעמוד הבא

כמים חיים

בנשיאותו של הרב חיים אידלס שליט"א

בהוצאת ע"ר "איש צדיק היה" 580546158

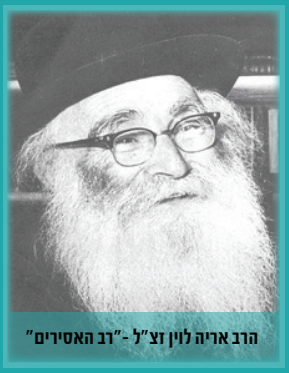
הרב אריה לוין זצ"ל - "רב האסירים"

שו"ת

עם הרב חיים אידלס

שאלה | אני מתחתן בזיווג שני בל"ג בעומר השנה, ואמרו לי שאני חייב לצום. אני חלש בצום וזה יפריע לי מאוד בחתונה. האם אפשר להקל?

תשובה | אפשר להקל ולא לצום, רק לא לאכול מותרות ומשקה משכר. זו הכרעת המט"א (סי' תרכ"ה) והדע"ת (סי' תקע"ג) שחלוש כח יכול להקל. כי הא"א (סי' תקע"ג) פוסק שבכל יום שלא אומרים תחנון החתן והכלה פטורים מלהתענות. נכון שאנו פוסקים שחתן וכלה צמים בימים שלא אומרים תחנון, אולם כשאדם חלש אפשר להקל לו שלא יצום בתנאי שלא יאכל וישתה מותרות וכדומה.